नेपाल सरकार

सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय

(स्थानीय तह समन्वय शाखा) सिंहदरबार, काठमाडौं ।

फोन नं.: ०१-४२००५११
४२००३०४

पत्र संख्या :- स्था.त.स.शा./अन्य/फा.सं.-१/०७६/७७ मिति :- २०७६/१०/१६
च.नं. :- २८२

श्री स्थानीय तहहरु (सबै) ।

विषयः राय/प्रतिक्रिया/सुझावका लागि ।

प्रस्तुत विषयमा श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको प.स. ०७६/७७ च.नं. १४७ मिति २०७६/१०/१२ को पत्र संलग्न छ । सो सम्बन्धमा थप व्यहोरा संलग्न पत्रबाट अवगत गर्नुभई आवश्यक राय/प्रतिक्रिया/सुझाव पठाउन हुन आदेशानुसार अनुरोध छ । साथै "बालश्रम निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय गुरुयोजना (२०७५-२०८५) को कार्ययोजना" मस्यौदा यसै पत्रसाथ संलग्न छ ।

.....
(जनकराज शर्मा)
शाखा अधिकृत

वोधार्थ :
श्री श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं ।
श्री सूचना तथा प्रविधि शाखा; **Website** मा **upload** गरिदिनुहुन ।

नेपाल सरकार

श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय

(श्रम सम्वन्ध शाखा)

प.सं. :- २०७६/०७७
च.नं. :- १४८०

स्थानीय तह क्षमता विकास महाशाखा
दर्ता नं. २३६
मितिः १०/१२

मिति : २०७६/१०/१२

विषय : राय/प्रतिक्रिया/सुझावका लागि ।

श्री संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय,
सिंहदरबार ।

"बालश्रम निवारण सम्वन्धी राष्ट्रिय गुरुयोजना (२०७५-२०८५) को कार्ययोजना" को मस्यौदा यसैसाथ संलग्न रहेको छ । मिति २०७६/१०/२७ गतेसम्म उल्लेखित कार्ययोजनाको मस्यौदा उपर राय/सुझाव/प्रतिक्रिया पठाउन सबै स्थानीय तहमा प्रेषित हुने व्यवस्था गराईदिनुहुन मिति २०७६/०८/१३ को निर्णयानुसार अनुरोध छ । साथै उक्त मिति भित्र कुनै प्रतिक्रिया प्राप्त नभएमा प्रतिक्रिया नपठाउने स्थानीय तहको सो सम्बन्धमा सकारात्मक राय भएको मानी कार्यविधिलाई अन्तिम रुप दिइने व्यहोरा आदेशानुसार अनुरोध छ ।

(प्रेमप्रसाद उपाध्याय)
शाखा अधिकृत

सिंहदरवार, काठमाण्डौ, फोन नं. ०१ ४२११७९१, फ्याक्स: ४२११८७७ इमेल: info@moless.gov.np वेब: www.moless.gov.np

रणनीति (१) बालश्रम निवारण सम्बन्धी नीतिगत, कानूनी र संस्थागत व्यवस्थामा सुधार गरी सोको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने ।

नतिजा१.१- बालश्रम सम्बन्धी नीति र कानूनको पुनरावलोकन, संशोधन वा नयाँ नीति तर्जुमा भएको हुने।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानितलागत (लाखमा) नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	बालश्रम (निषेध र नियमित गर्ने) २०५६ ऐन संशोधन गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	तत्काल	२.५	-	बालश्रम निषेध र नियमित गर्ने ऐन संविधान र संघीय संरचना अनुरुप संशोधन भएको हुने।	संशोधित बालश्रम निवारण ऐन	नेपाल राजपत्र	
२	प्रदेश बालश्रम निवारण सम्बन्धी नीति, नियम, कार्यविधि, कार्ययोजना, मापदण्ड तयार गर्ने।	प्रदेश सरकार	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	मध्यकालीन	३५		प्रदेश बालश्रम निवारण सम्बन्धी नीति, नियम, कार्यविधि, कार्ययोजना, मापदण्ड तयार भएको हुने।	प्रदेश स्तरीय बालश्रम नीति, नियम र कार्ययोजना	प्रदेश राजपत्र	
३.	स्थानीय तहमा बालश्रम निवारण सम्बन्धी नीति, नियम,	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा	मध्यकालीन	१००		स्थानीय तहमा बालश्रम निवारण	स्थानीय तहको	स्थानीय राजपत्र र	

	बाल श्रम निवारण कोष सहितको कार्यविधि, कार्ययोजना, मापदण्ड तयार गर्ने।		मन्त्रालय, प्रदेश सरकार				सम्बन्धी नीति, नियम, कार्यविधि, कार्ययोजना, मापदण्ड तयार भएको हुने।	बालश्रम नीति, नियम र कार्ययोजना	सूचनाहरु	
४.	देवानी संहिता, फौज्दारी संहिता, बालबालिका सम्बन्धि ऐन तथा अनिवार्य तथा नि शुल्क शिक्षा ऐनमा बालश्रमसँग सम्बन्धित उमेर तथा अन्य व्यवस्था सम्बन्धमा तादाम्यता कायम गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	तत्काल	१०	-	देवानी संहिता, फौज्दारी संहिता, बालबालिका ऐन तथा अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा ऐन संसोधन भएको हुने।	संशोधित ऐन कानुन	राजपत्र र सम्बन्धित मन्त्रालयका वेबसाइट	
..	अन्तरदेशीय बालश्रमिकको अनुगमन, उद्धार, घरफिर्ती तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धि सम्झौता / कार्यविधि बनाउने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय	मध्यकालीन	१०	१०	अन्तरदेशीय बालश्रमिकको अनुगमन, उद्धार, घर फिर्ती तथा पुनर्स्थापना सम्बन्धी सम्झौता / MOU / कार्यविधि तयार भएको हुने।	सम्झौता, MOU,कार्यविधि	सम्बन्धित मन्त्रालयको वेबसाइट/ सूचनाहरु	
.	सरकारको तह र क्षेत्राधिकार अनुसार बालश्रम मुक्त क्षेत्र, उद्योग, व्यवसाय तथा बालश्रम मुक्त वस्तु (सप्लाई चेन समेत) प्रमाणीकरण मापदण्ड र	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला	मध्यकालीन	१०	१५	बालश्रम मुक्त क्षेत्र, उद्योग, व्यवसाय तथा बालश्रम मुक्त वस्तु (सप्लाई चेन समेत)	बालश्रम मुक्त क्षेत्र, उद्योग व्यवसाय र वस्तुहरुको	सम्बन्धित संघ, प्रदेश मन्त्रालय र स्थानीय तहको	

	कार्यविधि बनाउने ।		मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, रोजगारदाता र ट्रेड युनियन				प्रमाणीकरण मापदण्ड र कार्यविधि तयार भएको हुने।	प्रमाणीकरण मापदण्ड र कार्यविधि	वेबसाइट/ सूचनाहरु	

नतिजा १.२ –आवश्यक संस्थागत संरचना र मानव स्रोतसाधनको व्यवस्था भएको हुने ।

क.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	प्रदेश र स्थानीय तहमा बालश्रम निवारणसंग सम्वन्धित समिति वा उपसमिति गठन गर्ने ।	प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय,	मध्यकालीन	५	१०	प्रदेश र स्थानीय तहमा बालश्रम निवारण समिति वा उपसमिति गठन भएको हुने।	बालश्रम निवारण समिति वा उपसमिति	प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारका प्रतिवेदनहरु	

			रोजगारदाता, ट्रेड युनियन र नागरिक समाज							
२	बालश्रम अनुगमन, उद्धार तथा पुनर्स्थापना लगायतका कार्यका लागि आवश्यक संयन्त्र बनाउने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, गैसस, नागरिक समाज, सुरक्षा संयन्त्र, रोजगारदाता र ट्रेड युनियन	मध्यकालीन	२५	१५	बाल श्रम अनुगमन, उद्धार तथा पुनर्स्थापनाको संयन्त्र निर्माण भएको हुने।	अनुगमन, उद्धार तथा पुनर्स्थापना संयन्त्र निर्माण भई कृयाशील रहेको ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहका प्रतिवेदनहरु	
३	संघीय तथा प्रदेश स्तरमा बालश्रम अनुसन्धान तथा अभियोजन समन्वय समिति गठन गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय र प्रदेश सरकार	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, मुख्य न्यायाधिवक्ता तथा जिल्ला न्यायाधिवक्ताको कार्यालय	मध्यकालीन	१०	१०	संयुक्त कार्यदल गठन भई बालश्रम अनुसन्धान र अभियोजनमा समन्वय भएको हुने।	संयुक्त कार्यदल	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहका निर्णय/ प्रतिवेदन	
४	संघीय देखि स्थानीय स्तर सम्म दिगो विकास लक्ष्य ८.७ हासिल गर्न आवश्यक संयन्त्र निर्माण गरी परिचालन	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा	भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय,	तत्कालिन	१०	१०	दिगो विकास लक्ष्य ८.७ हासिल गर्न समन्वय भएको	दिगो विकास लक्ष्य ८.७ संग आबद्ध	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक	

	गर्ने।	मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, गैसस, नागरिक समाज, रोजगारदाता र ट्रेड युनियन				हुने।	गतिविधि	सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको वेबसाइट	
नतिजा१.३ - बालश्रम सँग सम्बन्धित खण्डिकृत(Disaggregated) तथ्याङ्क र सूचना उपलब्ध भई प्रयोग भएको हुने।										
क.स	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	प्रत्येक पाँच वर्षमा राष्ट्रिय बालश्रम सर्वेक्षण गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	केन्द्रीय तथ्याँक विभाग, प्रदेश र स्थानीय तह	मध्यकालीन	२५	७५	बालश्रमिकको यकिन तथ्याँक उपलब्ध भएको हुने।	राष्ट्रिय बालश्रम सर्वेक्षण प्रतिवेदन	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, केन्द्रीय तथ्याँक विभाग	
२	स्थानीय रोजगार सेवा तथा सूचना केन्द्र मार्फत बालश्रम सम्बन्धी तथ्याँक नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्ने।	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, गैसस, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन	मध्यकालीन र नियमित	१०	३५	बालश्रम सम्बन्धी तथ्याँक अद्यावधिक भएको हुने।	बालश्रम सम्बन्धी अद्यावधिक प्रतिवेदन	स्थानीय तह	

	संघीयस्तरमा श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयमा र प्रदेशस्तरमा सामाजिक विकास मन्त्रालयमा बालश्रम अनलाइन तथ्याँक सूचना तथा श्रोत व्यवस्थापन सम्बन्धी एकीकृत प्रणाली स्थापना गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय , प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	शिक्षा मन्त्रालय, भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय, कृषि तथा पशुपंक्षी मन्त्रालय, प्रदेश सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालय, र स्थानीय तह	मध्यकालीन	१०		एकीकृत बालश्रम अनलाइन तथ्याँक सूचना तथा श्रोत व्यवस्थापन प्रणाली संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा भएको हुने ।	बालश्रम सम्बन्धी अनलाइन तथ्याँक सूचना	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, सम्बन्धित प्रदेश मन्त्रालय र स्थानीय तहको वेबसाइट	
४	बालश्रम सम्बन्धी अनुगमन, निरिक्षण, कानूनी कारवाही जस्ता तथ्याँक अद्यावधिक गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, गैसस, नागरिक समाज, सुरक्षा संयन्त्र, रोजगारदाता र ट्रेड युनियन	तत्कालीन र नियमित	१०	२०	बालश्रम सम्बन्धी अनुगमन, निरिक्षण, कानुनी कारवाहीबारे जानकारी उपलब्ध भएको हुने।	अनुगमन, निरीक्षण, कारवाही सम्बन्धी तथ्याङ्क/ प्रतिवेदन	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय को वेबसाइट	

रणनीति (२) बालश्रम निवारणसँग सम्बद्ध सरोकारवालाहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने।										
नतिजा२.१- तीनवटै तहका सरकारी निकाय र सम्बद्ध सबै सरोकारवालाको क्षमता अभिवृद्धि भई गुरूयोजना कार्यान्वयन प्रभावकारी भएको हुने।										
क्र.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	बालश्रम सम्बन्धी प्रशिक्षण तथा श्रोत सामग्री निर्माण गरी क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, शिक्षा तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय, गैसस, नागरिक समाज, रोजगारदाता, र ट्रेड युनियन	मध्यकालीन र निरन्तर	३०	२०	एकीकृत प्रशिक्षण सामग्री निर्माण भई सरोकारवालाको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने।	बालश्रम सम्बन्धी एकीकृत प्रशिक्षण तथा श्रोत सामग्री र क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रमको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	
२	श्रम निरिक्षक, प्रहरी, न्यायाधिवक्ताहरु, अन्य सरकारी निकाय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, नागरिक समाज तथा बाल संरक्षणमा काम गर्ने संघ संस्था, मिडिया र सम्वन्धित अन्य सरोकारवालालाई बालश्रम अनुगमन, उद्धार, अनुसन्धान र अभियोजन सम्बन्धि प्रशिक्षण	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय , गृह मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय गैसस	निरन्तर	३०	५	बालश्रमको अनुगमन, उद्धार, अनुसन्धान र अभियोजनमा समन्वय गर्न सरकारी निकाय र सबै सरकोकारवालाको भूमिका प्रभावकारी भएको हुने।	सरकारी निकायबाट हुने बालश्रम अनुगमन, उद्धार, अनुसन्धान र अभियोजनको संख्या र गुणस्तर अभिवृद्धि	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	

	सञ्चालन गर्ने।									
३	स्थानीय न्यायिक समितिका सदस्यहरु लगायतका सरोकारवालालाई बालश्रम तथा सो सम्बन्धी सजाय निर्धारण सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाका बारेमा प्रशिक्षण प्रदान गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तह	प्रदेश सरकार		१०	२५	बालश्रम सम्बन्धी कानूनी व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने।	बालश्रम सम्बन्धी स्थानीय न्यायिक समितिका सिफारिस तथा निर्णयहरु	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
४	स्थानीय तह, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारका निकायहरु, रोजगारदाता, श्रमिक संगठन तथा नागरिक संगठनलाई बालश्रम अनुगमन, रोकथाम, बालश्रम मुक्त क्षेत्र उद्योग तथा उत्पादन सम्बन्धी (सप्लाई चेन समेत) मापदण्ड र प्रमाणीकरण विधि लगायतका विषयमा अभिमुखीकरण तालीम सञ्चालन गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	रोजगारदाता, ट्रेड युनियन, गैसस , नागरिक समाज	निरन्तर	२५	५०	बालश्रम मुक्त क्षेत्र, बस्तु र व्यवसाय घोषणा गर्न आवश्यक मापदण्डको प्रयोग भएको हुने।	अभिमुखीकरण तालिम र तालिम प्राप्त सरोकारवालाहरु को संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
५	बालश्रम निवारण सम्बन्धी असल अभ्यास सिकाईका लागि अवलोकन भ्रमण तथा अनुभव आदान प्रदान गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह गैसस, नागरिक समाज	निरन्तर	२५	५०	अवलोकन भ्रमण तथा अनुभव आदान प्रदान मार्फत क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने।	बालश्रम निवारणका असल अभ्यासको प्रयोग	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको	

									प्रतिवेदन	
६	प्रत्येक प्रदेशमा बालश्रम निवारण सिकाई केन्द्रको रुपमा न्यूनतम एक स्थानीय तहलाई प्रवर्द्धन गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, गैसस	निरन्तर	५०	७०	बालश्रम निवारण सिकाई केन्द्रको स्थापना र प्रवर्द्धन भएको हुने।	बालश्रम निवारण सिकाई केन्द्रका संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	

रणनीति (३) बालश्रममा परेका बालबालिकाको नियमित खोजी, अनुगमन, उद्धार र पुनर्स्थापना गर्ने ।

नतिजा३.१- विभिन्न क्षेत्रमा रहेका बालश्रमिकको पहिचान र खोजी गरी उनीहरूको अवस्था एकीन भएको हुने ।

क्र.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत		अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
					नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य				
१	प्रदेश तथा संघीयस्तरका सम्बन्धित मन्त्रालयमा बालश्रम नक्सांकन (mapping) गरी अद्यावधिक गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, गैसस, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन नागरिक समाज	निरन्तर	१५	२०	बालश्रम सम्वन्धी सरोकारवालाहरु एवम् साधन श्रोत पहिचान भएको हुने।	बालश्रम नक्शांकनको अवधि र संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको नक्शांकन प्रतिवेदन	

२	नियमित रुपमा निरिक्षण, अनुगमन, उद्धार र पुनर्स्थापना सम्बन्धी कार्य गर्ने ।	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, ४गैसस, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन,	निरन्तर	३५	१५	बालश्रमिकको संख्यामा कमि आएको हुने।	खोजी, अनुगमन र उद्धार कार्यमा भेटिएका बालश्रमिको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तह	
३	बालश्रम सम्वन्धी सूचना र गुनासोका लागि श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको कल सेन्टर (निःशुल्क फोन ११४१), बाल हेल्पलाइन (निःशुल्क फोन १०९८), खोजतलास केन्द्र (निःशुल्क फोन १०४) तथा प्रहरी हटलाइन सेवा ९१००) लाई परिचालन गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय	प्रदेश सरकार र स्थानीय तह र गैसस	निरन्तर	२०	२०	बालश्रम सम्बन्धी गुनासा एवम् सूचनाहरु नियमित रुपमा प्राप्त भएको हुने।	बालश्रम सम्बन्धी सूचना गुनासो र उजूरीको संख्या	बाल हेल्पलाइन खोजतलास केन्द्र तथा प्रहरी हटलाइन सेवाका प्रतिवेदनहरु	

नतिजा३.२-बालश्रमिकहरूको उद्धार गरी परिवार तथा समाजमा पुनर्स्थापना भएको हुने।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत

					प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य				
१	बालश्रमिक प्रयोगका कम्तिमा २ वटा क्षेत्रलाई देशभर बार्षिक रुपमा बालश्रम मुक्त घोषणा गर्न गैसस, श्रमिक सँगठन तथा रोजगारदातासँग बालश्रमिक उद्धार र पुनर्स्थापनासंग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय , स्थानीय तह	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय , गृह मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह, गैसस, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन	निरन्तर	२००	५००	बालश्रमिक पुनर्स्थापना कार्यक्रम संचालन भई सम्बन्धित क्षेत्र बालश्रम मुक्त क्षेत्र भएको हुने।	पुनर्स्थापना भएका बालश्रमिकको संख्या र बालश्रम मुक्त क्षेत्रहरुको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहका प्रतिवेदनहरु	
२	प्रत्येक प्रदेशमा उद्धार गरिएका बालश्रमिक मध्ये तत्काल आवश्यकतामा रहेका बालश्रमिकका लागि अन्तर प्रदेश, अन्तर पालिका (उद्गम र गन्तव्यसमेत) तथा गैरसरकारी क्षेत्रका सहकार्यमा अस्थायी आवास व्यवस्थाको प्रबन्ध मिलाउने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय , प्रदेश सरकार	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, स्थानीय तह गैसस, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन	निरन्तर	४००	४००	बालश्रमिकका लागि अस्थायी आवास सेवा उपलब्ध भएको हुने।	बालश्रमिकका लागि अस्थायी आवास र बालश्रमिकको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकारका प्रतिवेदनहरु	
३	बालश्रममा रहेका बालबालिकाका	श्रम, रोजगार	शिक्षा, विज्ञान	तत्काल र	५०	५०	बालश्रममा रहेका	आय आर्जन सीप	श्रम, रोजगार	

	परिवारलाई आवश्यकता अनुसार आय आर्जन सीप विकास, व्यवसायिक तालीम र व्यावसायिक सहयोग तथा वित्तीय पहुँचको समेत व्यवस्था गर्ने।	तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	तथा प्रविधि मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय , भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, गैसस, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन	निरन्तर			बालबालिकाका परिवार आय आर्जन कार्यमा संलग्न भएको हुने।	विकास तथा व्यवसायिक तालीम प्राप्त परिवार र रोजगारीमा संलग्न भएका परिवारको संख्या	तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
४	जोखिममा रहेका र उद्धार गरिएका बालश्रमिकलाई आवश्यकता अनुसार शैक्षिक बृत्ति, सामाजिक सुरक्षा, व्यावसायिक शिक्षा वा तालिम प्रदान गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय , भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, गैसस रोजगारदाता, ट्रेड युनियन	तत्काल र निरन्तर	५०	५०	जोखिममा रहेका र उद्धार गरिएका बालश्रमिक तालीममा सहभागी भएका हुने।	तालीम प्राप्त बालबालिकाको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	

नतिजा ३.३ निश्चित मापदण्डका आधारमा स्थानीय तह तथा जिल्लाहरू बालश्रममुक्त घोषणा भएका हुने।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत		अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
					नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य				
१	स्थानीय तह र जिल्लालाई बालश्रम मुक्त घोषणा गर्न मापदण्ड/ कार्यविधि तयार गरी अभिमुखीकरण गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, गैसस रोजगारदाता, ट्रेड युनियन	मध्यकालीन	५०	५०	मापदण्ड र प्रमाणीकरण विधि तयार भई अभिमुखीकरण संचालन भएको हुने।	मापदण्ड र प्रमाणीकरण विधि र अभिमुखीकरणको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह को प्रतिवेदन	
२	मापदण्ड र प्रमाणीकरण विधिका आधारमा अनुगमन/मूल्यांकन गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	गृह मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय रोजगारदाता, ट्रेड युनियन, गैसस	तत्काल र निरन्तर	२०	२०	नियमित अनुगमन र मुल्यांकन भएको हुने।	अनुगमन मूल्यांकनको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
३	बालश्रम मुक्त स्थानीय तह तथा जिल्लालाई पुरस्कृत गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	निरन्तर	१००	-	प्रतिष्ठान, स्थानीय तह बालश्रममुक्त भएको हुने।	बालश्रममुक्त उद्योग, प्रतिष्ठान र स्थानीय तहको	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा	

								संख्या	मन्त्रालय, **प्रदेश सरकार,** स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
४	बालश्रम मुक्त अभियानमा संलग्न हुन चाहने स्थानीय तहलाई कार्ययोजनाको आधारमा सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने।	अर्थ मन्त्रालय	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	निरन्तर	७००	-	कार्ययोजनाको आधारमा सशर्त अनुदान बजेट उपलब्ध भई बालश्रम मुक्त अभियान सञ्चालन भएको हुने।	अनुदान बजेट र बालश्रम मुक्त अभियानको संख्या	अर्थ मन्त्रालय, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको कार्यक्रम, बजेट, प्रतिवेदन	
५	बालश्रम मुक्त उद्योग, स्थानीय तह तथा जिल्लालाई कार्यक्रमको निरन्तरता र अनुगमनका लागि समेत प्रोत्साहन, सुविधा तथा अन्य व्यवस्था गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	अर्थ मन्त्रालय, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन र गैसस	निरन्तर	२५	२५	बालश्रम निवारणका कार्यक्रमले निरन्तरता प्राप्त गरेको हुने।	सञ्चालित बालश्रम निवारणका कार्यक्रम र बालश्रम निवारणका लागि उपलब्ध गराइएको प्रोत्साहन, सुविधा तथा अन्य व्यवस्था	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको प्रतिवेदन	

बालश्रम निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय गुरुयोजना (२०७५-२०८५) को कार्ययोजना

नतिजा ३.४ औपचारिक वा अनौपचारिक क्षेत्रमा नियमित अनुगमन गरी बालश्रम सम्बन्धी दोषीलाई कानुन बमोजिम कारवाही हुने।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत		अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
					नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य				
१	श्रम तथा रोजगार कार्यालय वा तोकिएको अन्य निकायबाट बालश्रमको नियमित अनुगमन/ निरीक्षण गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तह	प्रदेश सरकार रोजगारदाता, ट्रेड युनियन र गैसस	निरन्तर	१४०	५०	बालश्रमिक भए नभएको यकिन हुनका साथै बालश्रमिक प्रयोगकर्तालाई कारवाही भएको हुने ।	अनुगमन / कारवाहीको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
३	बालश्रम विरुद्धको अभियोजन तथा कानुनी कार्वाहीका लागि निशुल्क कानुनी सहायता तथा परामर्श सेवाको व्यवस्था गर्ने।	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, गैसस	निरन्तर	२५	५०	बालश्रमिकलाई कानुनी सहायता प्राप्त भई दोषीलाई कारवाही भएको हुने।	कानुनी सहायता प्राप्त बालश्रमिक र कारवाहीको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयको प्रतिवेदन	

४	बालश्रम निवारणका लागि बालक्लव, समिति, सञ्जालको समन्वयन तथा अनुगमन गर्ने।	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन गैसस	निरन्तर	५०	५०	कार्यक्रम सचालन एवम् अनुगमनका लागि सरोकारवालाहरु वीच समन्वय कायम भएको हुने।	समन्वयात्मक रुपमा सञ्चालन भएको कार्यक्रमको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय. प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको प्रतिवेदन	

रणनीति (४) प्रत्यक्ष लक्षित कार्यक्रम मार्फत बालश्रमको जोखिममा परेका बालबालिका तथा तिनका परिवारका लागि आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउने।										
नतिजा४.१लक्षित परिवारमा बालश्रम निवारण सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि भएको हुने ।										
क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	अनुमानित लागत बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	बालश्रम रोकथाम, सामाजिक सुरक्षा तथा कानुनी व्यवस्था सम्बन्धी जनचेतनामूलक सामग्रीहरुको उत्पादन, प्रकाशन र प्रसारण गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	रोजगारदाता, ट्रेड युनियन गैसस	निरन्तर	२५	५०	बालश्रम रोकथाम सम्बन्धी प्रचार प्रसार सामग्री उत्पादन, प्रकाशन, प्रसारण र वितरण भएको हुने।	प्रचार प्रसार सामग्रीको संख्या र प्रसारण पटक	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
२	स्थानीय तहमा बालअधिकार तथा बालश्रम निवारणका सम्बन्धमा प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने।	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ	निरन्तर	२०	३०	बालश्रम निवारणका क्षेत्रमा स्थानीय तहको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने।	प्रशिक्षण कार्यक्रम र सहभागिताको संख्या, बजेट	स्थानीय तहको प्रतिवेदन	

			नागरिक मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन, गैसस							
३	स्थानीय समुदायमा बालश्रम सम्बन्धी सडक नाटक देखाउने, होर्डिङ बोर्डहरु राखे।	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन र गैसस	निरन्तर	१५	५०	बालश्रम निवारणका सम्वन्धमा जनचेतना बढेको हुने	सडक नाटक र होडिंग बोर्डको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	

बालश्रम निवारण सम्बन्धी राष्ट्रिय गुरुयोजना (२०७५-२०८५) को कार्ययोजना

नतिजा४.२- विशेष परिस्थिति भएका बालश्रमिकको आवश्यकता पहिचान गरी सोही अनुरूप कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हुने।

क्र.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत		अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
					नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	बाह्य				
१	बालश्रम तथा बालश्रमको जोखिममा पर्न सक्ने बालबालिकाहरुको विवरण (Profile)बनाई अद्यावधिक गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तह	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन गैसस	मध्यकालीन र निरन्तर	१५	२०	जोखिममा रहेका बालबालिका तथा उनीहरुको आवश्यकता पहिचान भएको हुने।	जोखिममा रहेका बालबालिकाको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
२	बालश्रममा रहेका तथा बालश्रमको जोखिममा पर्न सक्ने बालबालिकाहरुलाई सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरुमा समावेश गर्ने	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तह	महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय , प्रदेश सरकार, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन गैसस	निरन्तर	५०	५०	जोखिममा पर्न सक्ने बालबालिका सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरुबाट लाभान्वित भएको हुने।	सामाजिक सुरक्षाका कार्यक्रमहरुबाट लाभान्वित बालबालिकाको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
३	विशेष परिस्थिती भएका बालश्रमिकको आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, स्थानीय तह	महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, प्रदेश सरकार,	निरन्तर	२५	५०	विशेष परिस्थिति भएका बालश्रमिक लाभान्वित भएको हुने।	सञ्चालित कार्यक्रम र लाभान्वित बालश्रमिकको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय,	

			रोजगारदाता, ट्रेड युनियन गैसस						प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
नतिजा ४.३ विशेष अवस्थाका बालश्रमिकहरू क्रमश घट्दै गएको हुने।										
क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	अनुमानित लागत बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	एक्लै वा कसैको साथमा श्रममा जान लागेका बालबालिकालाई रोक्न प्रहरी, बाल अधिकार समिति, यातायात व्यबसायी र अन्य सरोकारवाला निकायहरूको परिचालन गर्ने ।	गृह मन्त्रालय र स्थानीय तह	गृह मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन गैसस, यातायात व्यवसायी	तत्काल र निरन्तर	२०	२०	बालबालिका श्रममा जानबाट रोकिएको हुने।	रोकिएका बालबालिकाको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय र महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको प्रतिवेदन	
२	विशेष अवस्थाका बालश्रमिकहरु र	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा	महिला, बालबालिका	निरन्तर	२५	२५	विशेष अवस्थामा रहेका बालश्रमिक	लाभान्वित बालश्रमिक र	श्रम, रोजगार तथा	

	उनीहरुको आवश्यकता पहिचान गरी लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, रोजगारदाता, ट्रेड युनियन गैसस				लाभान्वित भएको हुने	लक्षित कार्यक्रमको संख्या	सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहका प्रतिवेदन	

नतिजा ४.४- बालबालिकामा बालश्रम विरूद्ध मनोविज्ञानको विकास भएको हुने ।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	अनुमानित लागत बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	स्थानीयस्तरमा बालबालिकासँग नियमित अन्तक्रिर्या कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, प्रदेश सरकार,गृह मन्त्रालय, गैसस	निरन्तर	२५	५०	बालबालिकामा बालश्रम विरूद्ध सचेतना अभिवृद्धि भएको हुने।	अन्तरकृया कार्यक्रम एवम् सहभागी बालबालिकाको संख्या	स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
२	उद्धार गरिएका बालश्रमिकलाई	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक	निरन्तर	२५	५०	बालश्रम विरुद्ध आवाज उठाउन	जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरूमा	स्थानीय तहको	

	बालश्रम विरूद्ध जनचेतनामूलक कार्यक्रममा परिचालन गर्ने।		सुरक्षा मन्त्रालय, महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, विद्यालयहरू र गैसस				बालबालिकामा मनोबल उच्च भएको हुने ।	परिचालित उद्धार गरिएका बालश्रमिकको संख्या	प्रतिवेदन	
३	बालक्लब तथा बालसञ्जालहरुलाई बालश्रमविरुद्धका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सहायता उपलब्ध गराउने।	स्थानीय तह	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय प्रदेश सरकार, गैसस	निरन्तर	२५	५०	बालक्लब तथा बाल सञ्जालहरुको क्षमता अभिवृद्धि भएको हुने ।	बाल क्लब तथा बाल संजालहरुको कार्यक्रम र सहभागी संख्या	स्थानीय तहको प्रतिवेदन	
४	विद्यालयस्तरमा बालश्रम विरुद्ध शिक्षा प्रदान गर्न शिक्षकहरुलाई प्रशिक्षित गरी परिचालन गर्ने।	स्थानीय तह	शिक्षा मन्त्रालय, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक	निरन्तर	२५	५०	शिक्षक र विद्यार्थीमा बालश्रम विरुद्ध सचेतना बढेको हुने।	प्रशिक्षित शिक्षकहरुको संख्या	सम्बन्धित विद्यालय र स्थानीय तहको	

			सुरक्षा मन्त्रालय महिला,बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय प्रदेश सरकार, गैसस						प्रतिवेदन	

रणनीति (५) सरोकारवालहरु बीच सहकार्य, समन्वय र सञ्जाल स्थापना एवम् सञ्चालन गर्ने।

नतिजा५.१- बालश्रमनिवारणका लागि सक्रिय सरोकारवालाहरुको समन्वय संरचना, सन्जाल निर्माण र परिचालन भएको हुने।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	अनुमानित लागत बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	एलायन्स ८.७ लगायत बालश्रम निवारणसंग सम्बन्धित संरचना गठन र परिचालन गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	राष्ट्रिय योजना आयोग, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, UN एजेन्सीहरु, गैसस	तत्काल	१०	५०	दिगो विकास लक्ष्य ८.७ सम्बन्धी एकीकृत कार्यक्रमहरु सञ्चालन भएका हुने।	दिगो विकास लक्ष्य ८.७ सम्बन्धी एकीकृत संरचना र कार्यक्रमको संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय को प्रतिवेदन	
२	राष्ट्रिय स्तरमा महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय, श्रम तथा रोजगार कार्यालय तथा अन्य सरोकारवालाहरू संलग्न गरी बालश्रम विरूद्ध अभियोजन एवम् पैरवीका लागि संयन्त्र परिचालन	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय , महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय,	निरन्तर	१०	१०	राष्ट्रिय संयन्त्र निर्माण भई क्रियाशिल भएको तथा विद्यमान संयन्त्रहरुको क्रियाशिलता बढेको हुने ।	संयन्त्रको बैठक र निर्णय संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयको प्रतिवेदन	

	गर्ने।		सरकारी वकिलको कार्यालय, गैसस							
३	संघ, प्रदेश तथा स्थानीय स्तरमा बालश्रमविरुद्ध कार्यरत नागरिक संस्थाहरु वा सञ्जालसँग नियमित रुपमा बैठक आयोजना गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार, स्थानीय तह	नागरिक समाज, गैसस	निरन्तर	२५	२५	नागरिक संस्थाहरु वा सञ्जालसंग बालश्रम निवारण सम्बन्धी बुझाईमा एकरूपता हुनाका साथै समन्वयात्मक रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने।	नागरिक संस्था वा सञ्जालको बैठक एवम् कार्यक्रम संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकारको प्रतिवेदन	

नतिजा ५.२- सामाजिक सञ्जाल परिचालनका लागि राष्ट्रिय मापदण्डहरु निर्धारित हुने।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत नेपाल सरकार/ प्रदेश सरकार/ स्थानीय तह	अनुमानित लागत बाह्य	अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
१	बालश्रमिकहरुको गोपनियताको हक सुनिश्चित गर्न आचारसंहिता निर्माण गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, गैसस, ट्रेड युनियन र रोजगारदाता	मध्यकालीन	१०		बालश्रमिकहरुको गोपनियताको हकको सम्मान भएको हुने।	गोपनियताको हक सम्बन्धी आचारसंहिता निर्माण भएको हुने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय	

२	सामाजिक संजाल तथा आम सञ्चार परिचालन सम्बन्धी कार्यविधिमा बालश्रम निवारणसँग सम्बन्धित विषयहरू समावेश गर्ने।	सूचना, सञ्चार तथा प्रविधि मन्त्रालय,	गृह मन्त्रालय, संघीय मामिला मन्त्रालय, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय, गैसस, ट्रेड युनियन र रोजगारदाता	मध्यकालीन	१०	२०	बालश्रम सम्बन्धी रिपोर्टिङ्गमा सामाजिक संजाल तथा आम सञ्चारको सकारात्मक भूमिका भएको हुने।	सामाजिक संजाल तथा आम सञ्चारको माध्यममा बालश्रम निवारणका विषय समावेश	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका कार्यविवरण	

नतिजा ५.३- सञ्जालका सदस्यहरु बीच सञ्चालन हुने साझेदारीका कार्यक्रमहरु पहिचान भई समन्वयात्मक तथा दोहरोपना नहुने गरी कार्यक्रम सञ्चालन भएको हुने।

क.स.	क्रियाकलाप	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	समयावधि	अनुमानित लागत		अपेक्षित नतिजा	सूचक	सूचनाको श्रोत	कैफियत
					नेपाल सरकार/प्रदेश सरकार/स्थानीय तह	बाह्य				
१	संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा विकास साझेदार, नागरिक संगठन, श्रमिक संगठन र रोजगारादाताहरु समेतको संयुक्त बैठकको आयोजना गरी बालश्रम निवारण सम्बन्धमा छलफल तथा अन्तरक्रिया गर्ने।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	विकास साझेदार, नागरिक समाज, गैसस, ट्रेड युनियन, रोजगारदाता	निरन्तर	१०	२५	सरोकारवालाहरु बीच समन्वय र सहकार्य अभिवृद्धि भएको हुने।	सम्पन्न बैठक निर्णय र संख्या	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	

२	बालश्रम गुरुयोजना कार्यान्वयन तथा मुल्यांकन समितिले संजालका सदस्यहरुको कार्यक्रम अनुगमन र मुल्यांकन गर्ने ।	श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय, प्रदेश सरकार र स्थानीय तह	विकास साझेदार, नागरिक समाज, ट्रेड युनियन, रोजगारदाता	मध्यकालीन निरन्तर	२०	१०	बालश्रम निवारणका कार्यक्रमहरुको नियमित अनुगमन तथा मुल्यांकन भएको हुने ।	अनुगमन तथा मुल्यांकनको संख्या	अनुगमन तथा मुल्यांकनको प्रतिवेदन	